

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6906>

Number: 56 , p. 437-455, Spring III 2017

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

22.11.2016

31.05.2017

BATMAN İLİNDE TURİZM GELİŞİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF TOURISM DEVELOPMENT IN BATMAN

Yrd. Doç. Dr. Ömer ÇOBAN

*Batman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği
Bölümü*

Yrd. Doç. Dr. Sebahattin Emre Dilek

*Batman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Gastronomi ve Mutfak Sanatları
Bölümü*

Doç. Dr. Serhat HARMAN

*Batman Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Gastronomi ve Mutfak Sanatları
Bölümü*

Öz

Batman ili ve çevresi tarih boyunca ev sahipliği yaptığı medeniyetler ve sahip olduğu doğal güzellikleri ile önemli bir turizm potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle Batman ilinin turizm gelişim sürecini analiz etmek, potansiyeli değerlendirmek açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışmada, Batman iline ait turizm potansiyeli arz ve talep yönlü olarak incelenmiş, bu incelemenin üzerine il turizmine ilişkin bir SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, Batman ili turizmini arz ve talep yönlü olarak değerlendirip göstermiş olduğu gelişimi ortaya koymaktır. Bu bağlamda çalışmanın önemi ise hem Batman ili turizmine katkı sağlamak hem de gelecekte Batman ili turizmine ilişkin yapılacak çalışmalar adına bilimsel bir zemin ortaya koymaktır. Çalışmada ikincil veri kaynakları kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, Batman ilinin doğal ve kültürel arz kaynaklarına sahip olduğu ancak yapay (insan yapımı) turistik arz kaynakları konusunda sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak, Batman'ın turizm potansiyelinin turistik ürüne dönüştürülmesi konusunda da sıkıntılarının yaşandığı tespit edilmiştir. SWOT analizinde ortaya çıkan en dikkat çekici noktalar ise; Türkiye'de başka hiçbir şehrin sahip olmadığı "petrol" temasının turistik ürüne dönüştürülebilme potansiyeline sahip olması (güçlü), güvenlik nedeniyle turizm talebinde istikrarın yakalanamamış olması (zayıf), Ilısu Barajı su tuttuktan sonra Hasankeyf genelinde su temelli turistik aktivitelerin gelişme potansiyelinin bulunması (fırsat) ve kentin güvenlik nedeniyle turistik imajının zayıf olması (tehdit) şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Batman, SWOT Analizi, Turizm Arzı, Turizm Talebi

Abstract

Batman and its surroundings have a great potential for tourism with its natural beauties and civilizations that it has hosted as long as the historical process. Thus, analyzing tourism development process in Batman has great importance in terms of evaluating its potential. In the study, Batman tourism has been examined in terms of tourism potential as both supply and demand. After the examining, a SWOT analysis concerning Batman tourism has been constructed on this examining. The aim of the study is to evaluate the Batman tourism based on supply and demand and to reveal its development. Thus, the importance of the study is both to contribute Batman tourism and provide a scientific basis for following studies. Secondary data sources were used in the study. As a result of the study, Batman has natural and cultural supply sources but limited artificial (man-made) touristic resources. In addition, it is also true that there are problems with the transformation of Batman's tourism potential into a touristic product. Also the most remarkable points in SWOT analysis are; the "petrol theme", which no other city has in Turkey, has the potential to be transformed into a touristic product (strength), stability in tourism demand has not been provided due to safety concern (weakness), after the Ilisu Dam remain water, Hasankeyf have the development potential of water-based tourism activities (opportunity), and the touristic image is weak due to the safety concern of the city (threat).

Keywords; Batman, SWOT Analysis, Tourism Supply, Tourism Demand

GİRİŞ

Bir ülkede, bölgede ya da şehirde turizm gelişiminin sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi ve bu bağlamda çözüm önerilerinin geliştirilmesi, o yerin gerek arz gerekse talep yönlü incelemesi ile doğru orantılıdır. Çünkü dış çevrede meydana gelen gelişmelerin o yörenin turizm arzı ve o yöreye yönelik turizm talebi üzerindeki etkileri en net şekilde geçmiş verilerin analiz edilmesi ile mümkün olabilmektedir. Örneğin, bir doğal afetin veya ekonomik krizin olduğu yıl, o yöreye turist akışında azalma yaşanıyor ise gelecek yıllarda da benzer afet ya da kriz dönemlerinde de aynı durum söz konusu olabilecektir. Bu nedenle birçok çalışmada destinasyonlara ait turizm gelişim süreci arz ve talep yönlü incelenmiştir (Çakıcı vd., 2006; Eren vd., 2011). Bu çalışmada da Batman ili turizminin geçmiş verilerine dayanarak arz ve talep yönlü bir incelemeyle Batman ilinin turizm gelişimi açısından bir yol haritası sunulması amaçlanmıştır.

SWOT analizi esas itibarıyla, stratejik yönetim alan yazınında işletmenin iç ve dış

çevresinin analizinde sıklıkla kullanılan bir tekniktir. SWOT İngilizcedeki, Strengths (Üstünlükler), Weaknesses (Zayıflıklar), Opportunities (Fırsatlar) ve Threats (Tehditler) kelimelerinin baş harflerinden üretilmiş bir kısaltmadır (Ülgen ve Mirze, 2016). SWOT analiz tekniği bir firmanın sektörün, yatırımın, ülkenin veya coğrafi bölgenin kendi bireysel özelliklerinden kaynaklanan güçlü ve zayıf yönleri ile geleceğe yönelik olarak kontrol edilebilen veya edilemeyen çevre faktörlerinden kaynaklanan fırsat ve tehditlerin saptanmasını amaçlayan bir tekniktir (Karadeniz vd., 2007: 196). Bir destinasyonda turizmin geliştirilmesi o destinasyonun turizminin güçlü ve zayıf yönlerinin analiziyle birlikte o destinasyona yönelik dış çevre kaynaklı olası fırsat ve tehditlerinin analizini gerektirmektedir (Yosmaoğlu ve Engin, 2002: 22). Bu çalışmada arz ve talep yönlü incelemeye bağlı olarak, Batman ili turizminin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada, Batman ilinin turizm arzı; çekicilikler, ulaşılabilirlik, imaj, etkinlikler ve

turizm işletmeleri bağlamında ele alınmıştır. Turizm talebi ise; konaklama istatistikleri ve müze istatistikleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bunun ardından SWOT analizine geçilmiş ve SWOT analizi doğrultusunda getirilen öneriler ile çalışma sonlandırılmıştır. Böylelikle çalışma ile Batman ili turizmine katkı sağlanması ve ilerleyen yıllardaki araştırmalara temel teşkil edecek verilerin sunulması hedeflenmiştir.

BATMAN'IN TURİZM ARZI

Yazında turizm arzı ile ilgili birçok tanım mevcuttur. Turizm talebini karşılamak için gereken mal ve hizmetleri karşılayan üretim faaliyetlerine turizm arzı olarak ifade edilmektedir. (Akış Roney, 2011: 33). Başka bir tanıma göre turizm arzı, tüketimde yer alan ve turizm talebinin gereksinmelerini karşılamak için gerekli mal ve hizmetlerin (turizm ürünü) tedarik edilmesini içeren üretime dayalı işlemlerin tümüdür (Kozak vd., 2011: 41). Bu tanımlardan hareketle, turizm işletmeleri (konaklama işletmeleri, seyahat işletmeleri, restoran işletmeleri, hediyelik eşya işletmeleri, eğlence işletmeleri vb.), doğal ve kültürel güzellikler, müzeler, etkinlikler, kongre ve toplantı salonları ve fuar alanları bir bölgeye ya da destinasyona ait turizm arzını oluşturduğu söylenebilir. Bu bağlamda, çalışmada öncelikle Batman ilinin sahip olduğu mevcut turizm arz kaynakları ele alınmıştır.

Batman İlinin Doğal, Tarihi ve Kültürel Çekicilikleri

Batman ili, 41' 10" – 41' 40" doğu boylamları ile 38' 40" – 37' 50" kuzey enlemleri arasında yer alan, Dicle Nehri ve onun yan kolları olan Batman ve Garzan çayları arasındaki havzada kurulmuş, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini Orta doğuya bağlayan karayolunun kenarında iskâna açılmıştır (www.batmankulturturizm.gov.tr). Batman ili, kuzeyde Muş, batıda Diyarbakır, doğuda Bitlis ve Siirt, güneyde Mardin illeri ile komşudur (Öncül ve Alpaslan, 2014: 32).

Batman'ın tarihi hakkında bilinen halk hikâyeleri ve mitler tarihçi Herodot dönemine kadar uzanmaktadır. Buna göre Med Kralı Abtyagestin torunu Kyros, Pers egemenliğine girmemek için bu bölgeye yerleşmiştir. Bu dönemde bölgeye; karaçalı, sazlık ve bataklıktan oluşan yapay bir adacık üzerinde kurulu olduğu için han obası anlamına gelen "Elekhan" ismi verilmiştir. Elekhan 194 yıl bağımsız kalmış ancak 352 yılında Büyük İskender tarafından istila edilmiştir. Daha sonra bölge, Leseptoslar, Partlar, Romalılar, Sasaniler ve Bizans'ın hâkimiyetine girmiştir. Diğer taraftan, Artuklular, Moğollar, İlhanlılar, Celaliler, Karakoyunlular, Akkoyunlular ve Safeviler bölgeye hâkim olan diğer yönetimler arasında yer almıştır (www.batman.bel.tr). 1500'lü yıllardan günümüze Batman ilinin yönetim birimi olarak geçirdiği evrimsel gelişime ilişkin bilgiye Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Batman İli'nin Tarihsel Gelişimi

Tarih	Statüsü
1515	Siirt vilayeti Elmedin kazasına bağlı İluh köyü
1927	Beşiri (Kobin) ilçesine bağlı İluh köyü
1937	Bucak
1955	Belediye
1957	İlçe
1990	İl

Kaynak: www.batman.gov.tr (Erişim Tarihi: 10.07.2016)

Batman, 1990 yılında 3647 sayılı kararname ile il olmuş ve aynı kararnameyle Mardin'e bağlı Hasankeyf, Gercüş ile Siirt'e bağlı Beşiri, Kozluk ve Sason ilçeleri Batman iline bağlanmıştır (www.batman.bel.tr). İlin gelişim seyri incelendiğinde o zaman ki İluh köyünü güneyden çevreleyen Raman Dağları'nda 1940'lı yılların başında petrolün bulunmasının etkili olduğu söylenebilir. Köy, yakından geçen Batman Çayı ile bütünleşen asıl ismini ise 1950'li yıllarda almıştır (www.batmankulturturizm.gov.tr). Kulp, Sarım, Zori, Sason ve Talorin çaylarının birleşmesiyle oluşan Batman Çayı sadece ismini Batman'a verdiği için değil aynı zamanda ilin

en hayati su kaynağı olduğu için büyük önem taşımaktadır. Batman Çayı'nın yıllık ortalama su potansiyeli 4.2 milyar m³ 'tür. İle ait diğer önemli su kaynağı ise Garzan Çayı'dır. Pisiyar Çayı ve diğer küçük derelerin birleşmesiyle oluşan Garzan Çayı'nın yıllık ortalama su potansiyeli 830 milyon m³ 'tür. Batman Çayı ilin Diyarbakır ile Garzan Çayı ise Siirt ile doğal sınırlarını çizmektedir. Bu çaylar yine Batman ili sınırları içerisinde geçen Dicle Nehri'ne dökülmektedir (www.csb.gov.tr). Tablo 2'de Batman ili sınırları içerisindeki akarsulara ilişkin detaylı bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2. Batman İli Sınırları İçerisindeki Akarsular

Akarsu İsmi	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Dicle	530	86	300	Dicle	Sulama ve Enerji
Garzan	168	110	49,3	Dicle	Sulama ve Enerji
Batman	144	124	126,9	Dicle	Sulama ve Enerji

Kaynak: www.csb.gov.tr (Erişim Tarihi: 19.08.2016)

Batman ili sınırları içerisinde doğal göl bulunmamaktadır. Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından sulama amaçlı olarak yapılmış iki adet göl mevcuttur. Bunlar Gercüş-Kırkat Göleti ve Kozluk Ceffan Göleti'dir (www.csb.gov.tr). Batman ilinde orman ve fundalık alanlar il yüzölçümünün % 17,30'unu kaplamaktadır. Ayrıca Batman'da milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiat koruma alanları bulunmamaktadır (www.csb.gov.tr). Diğer taraftan, ildeki en yüksek dağ Mereto Dağı (2967 m.)'dir. İl sınırları içinde yer alan diğer dağlar arasında ise Sason Dağları (2500 m.), Avcı Dağı (2121 m.), Subaşı (Züpsür) Dağı (2.161 m), Kuşaklı (Halkız) Dağı (1947 m), Taştepe (Golot) Dağı (1.473 m), Avcı (Karamelik) Dağı (2.121 m), Taç (Arvız) Dağı (1.675 m), Aşık (Selaş) Dağı

(1.944 m), Meydanok Tepesi (2.042 m), Kortepe Dağı (2.082 m), Çikolatape (2.228 m), Karakaş Dağı (1.344 m), Kekik Tepesi (1.290 m), Kıradağ (984 m) ve Raman Dağı (1.288 m) yer almaktadır. Batman ilinde çıkarılan petrolün önemli bir kısmı ise Raman Dağı eteklerinde bulunmaktadır (www.batman.gov.tr).

Batman ilinde yer alan tarihi ve kültürel çekiciliklerin önemli bir kısmı Hasankeyf ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu çekicilikler arasında, Zeynel Bey Kümbeti, İmam Abdullah Zaviyesi, Yol Geçen Hanı, Dicle Köprüsü, Kale Kapıları, Büyük ve Küçük Saraylar, Ulu Camii, Mağara Kiliseler, Mağara Mescitler, Arkeolojik Kazı Alanları, Suyolları ve Hasankeyf Harabeleri yer almaktadır. Tablo 3'te Batman ilinde yer alan tarihi ve kültürel çekiciliklere yer verilmiştir.

Tablo 3. Batman İlinde Yer Alan Tarihi ve Kültürel Çekicilikler

Hasankeyf	Zeynel Bey Kümbeti
	İmam Abdullah Zaviyesi
	Yol Geçen Hanı
	Dicle Köprüsü
	Kale Kapıları
	Büyük ve Küçük Saraylar
	Ulu Camii
	Mağara Kiliseler
	Mağara Mescitler
	Arkeolojik Kazı Alanları
	Suyolları
	Harabeler
Köprüler	Batman (Malabadi) Köprüsü
	On Kemerli DDY Köprüsü (Batman)
	Memikhan Köprüsü (Beşiri)
Manastırlar	Mor-Kiryakus Manastırı (Beşiri)
	Mor Aho Manastırı (Hasankeyf)
Kaleler	Kozluk (Hezo) Kalesi
	Kandil Kalesi (Kozluk)
	Rabat Kalesi (Kozluk)
	Pertükan Kalesi (Sason)
	Bozikan Kalesi (Sason)
Camiler	Beksi Kalesi (Sason)
	Hızırbey Camii (Kozluk)
Diğer	İbrahim Bey Camii (Kozluk)
	Hallan Çemi Höyüğü (Kozluk)
	Seyyid Bilal Türbesi (Gercüş)

Kaynak: Derleme

Batman İline Yönelik Ulaşım Olanakları

Turizm esas itibariyle çeşitli amaçlarla gerçekleştirilen geçici yer değiştirme faaliyetleridir (Ahipaşaoğlu ve Arıkan, 2003: 1). Bu açıdan bakıldığında seyahat ve seyahat için kullanılan ulaşım araçları turizm olayının gerçekleştirilmesi için hayati öneme sahiptir. Diğer taraftan, Turizm ürününün bileşenleri arasında turizm işletmeleri, imaj, ulaşılabilirlik, etkinlikler ve turizm çekicilikleri yer almaktadır (Kozak vd., 2011: 41). Buradan hareketle, bir bölgeye turizm hareketinin gerçekleştirilmesi için bölgenin ulaşılabilir olmasının temel

koşullardan biri olduğu söylenebilir. Batman ili Türkiye'deki birçok ile kıyasla ulaşım açısından önemli avantajlara sahiptir. İlin konumu gereği Diyarbakır, Bitlis, Siirt, Mardin, Şırnak illerine yakın olmasının ulaşım açısından önemli bir üstünlük olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra, Batman'a denizyolu hariç havayolu, karayolu ve demiryolu vasıtasıyla ulaşım sağlamak mümkündür. Türk Hava Yolları ve Pegasus Hava Yolları şirketleri vasıtasıyla havayolu aracılığıyla Batman'a ulaşılabilir. Nisan 2016 itibariyle Türk Hava Yolları'nın haftanın her günü karşılıklı olarak iki adet İstanbul Atatürk Havalimanı –

Batman Havalimanı uçuşu ile bir adet Ankara Esenboğa Havalimanı - Batman Havalimanı uçuşu bulunmaktadır (www.turkishairlines.com). Ayrıca, Pegasus Hava Yolları haftanın altı günü yine karşılıklı olarak bir adet İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı-Batman Havalimanı arası uçuş düzenlemektedir (www.flypgs.com).

Batman ili sınırları içerisinde demiryolu hattı geçmektedir. Bu hat, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) tarafından Kurtalan Gar Şefliği 29 Ekim 1944 tarihinde hizmete açılarak yolcu ve yük taşımacılığına başlamıştır. (www.kurtalan.gov.tr). Güney (Kurtalan) Ekspresi adı verilen bu seferler önceleri Haydarpaşa (İstanbul)-Kurtalan arası düzenlenirken Nisan 2016 itibarıyla haftanın beş günü Ankara-Kurtalan arasında çalışmaktadır. Ankara'dan kalkan tren Kırıkkale, Kayseri, Sivas, Malatya, Diyarbakır ve Batman illerinden geçerek Siirt'in Kurtalan ilçesine gitmektedir (www.tcdd.gov.tr). Ayrıca, TCDD 5. Bölge (Bölgesel Yolcu Treni) içerisinde Diyarbakır- Batman ve Diyarbakır-Kurtalan seferlerini her gün düzenlemektedir. Diyarbakır-Kurtalan hattı üzerinde çalışan bölgesel yolcu trenleri de Batman ilinden geçmektedir.

Batman ili karayolu ulaşımının gelişmiş bir ağına sahip olduğu söylenebilir. Batman'dan karayoluyla başta İstanbul, Ankara, İzmir olmak üzere birçok ile altısı Batman merkezli

şirket olmak üzere on iki otobüs şirketi tarafından şehirlerarası taşımacılık yapılmaktadır (www.kulturportali.gov.tr, www.tofedbilet.com). Ayrıca, Batman Merkez ile ilçeleri ve diğer yakın illerin ilçeleri arasında minibüslerle taşımacılık yapılmaktadır. Diyarbakır ve Van illerinden kalkan iki otobüs şirketi Batman ilinden geçmek suretiyle Irak'ın Zaho, Duhok, Süleymaniye, Erbil ve Kerkük illerine gitmektedir. Van ilinden günde iki sefer düzenlenirken, Diyarbakır'dan her gün bir otobüs Irak'a gitmektedir.

Batman İlinde Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik kavramı, belirlenmiş bir zamanda ve yerde, belirli koşullar altında gerçekleşen dikkate değer bir olay olarak tanımlanmaktadır (Getz, 2007: 18). Shone ve Parry (2004: 4) ise etkinlik kavramını insanların günlük yaşantılarında sürdürdükleri normal faaliyetlerin dışındaki rutin olmayan olaylar olarak tanımlamaktadırlar. İnsanlar ortak bir duygu ya da düşünceyi paylaşmak ve toplumsal yaşam içinde sosyal bir varlık olabilmek vb. amaçlarla etkinliklere katılmaktadırlar (Ekin, 2011: 3). Etkinlikler ölçeklerine göre; yerel, bölgesel, büyük ve mega etkinlikler olarak sınıflandırılmaktadır (Getz, 2008: 407). Etkinler turizm talebi yaratma noktasında önemli birer araç olarak kullanılabilirler. Batman ilinde düzenlenen etkinliklere Tablo 4'de yer verilmiştir.

Tablo 4. Batman İlinde Düzenlenen Etkinlikler

Etkinliğin Adı	Düzenlendiği Yer	Tarih	Düzenleyen Kuruluş
Nevruz Bayramı	Merkez	21-22 Mart	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Batman Belediyesi
Turizm Haftası	Merkez Hasankeyf	15-22 Nisan	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Batman Hasankeyf Kültür Sanat Festivali	Merkez	27 Eylül – 02 Ekim	Batman Belediyesi
Bal ve Ceviz Festivali	Sason	15-22 Ekim	Sason Kaymakamlığı Sason Belediyesi
Yılmaz Güney Kürt Kısa Film Festivali	Merkez	Aralık Ayı	Batman Belediyesi

Tiyatro Festivali	Merkez	Nisan-Mayıs Ayı	Batman Belediyesi
İmam Abdullah'ı Anma Haftası	Hasankeyf	Haziran Ayı	-
Zilan Türbesi Anma Haftası	Merkez	Mayıs Ayı	-
Mereto Yaylası Helkis Şenlikleri	Sason	16 Mayıs	-
Seyyid Bilal Anma Haftası	Gercüş- Vergili Köyü	14-15 Eylül	

Kaynak: www.batmankulturturizm.gov.tr (Erişim Tarihi: 18.08.2016)

Batman ili genelinde düzenlenen etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerin genellikle yerel ve bölgesel çapta olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan, etkinlikler büyük ölçüde kamu kurum ve kuruluşları tarafından organize edilmekte ve finanse edilmektedir. Etkinlikler türleri açısından incelendiğinde önemli bir kısmının dini etkinlik olduğu ve bu etkinliklere katılımın diğer etkinliklere göre daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Batman'da Turistik Olanak ve Hizmetler

Klasik turizm ve turist tanımları incelendiğinde, bireyin geceleme yapmasına vur-

gu yapıldığı görülmektedir (Olalı, 1990: 5). Bu nedenle, günümüzde konaklama sektörü turizm endüstrisinin en önemli alt sektörlerinden bir olarak ele alınmaktadır (Usta, 2012: 42). Dolayısıyla, bir yöredeki turizm arzı incelenirken konaklama tesislerinin mevcut durumunun incelenmesi önem taşımaktadır. Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre, 2016 yılı Nisan ayı itibarıyla 6 adet turizm işletme belgeli, 6 adet belediye belgeli, 2 adet ise yatırım belgeli (faal olmayan) otel bulunmaktadır. Tablo 5'te Batman ilindeki konaklama işletmelerine ilişkin detaylı bilgi verilmiştir.

Tablo 5. Batman'da Faaliyet Gösteren Konaklama Tesisleri

OTELİN ADI	BELGE TÜRÜ	TÜRÜ	KAPASİTE
BATO Termal Otel	Turizm İşletme	4 Yıldız	59 Oda, 118 Yatak
The Ancient Mesopotamia	Turizm İşletme	3 Yıldız	80 Oda, 172 Yatak
Grand Hasankeyf Oteli	Turizm İşletme	3 Yıldız	67 Oda, 123 Yatak
Hotel İzgi Turhan	Turizm İşletme	3 Yıldız	65 Oda 136 Yatak
Bozoğulları Oteli	Turizm İşletme	2 Yıldız	101 Oda, 204 Yatak
Mesa (Zeki) Otel	Turizm İşletme	2 Yıldız	72 Oda, 144 Yatak
Geçit Otel	Turizm İşletme	1 Yıldız	40 Oda, 80 Yatak
Milgo Grand Otel	Yatırım Belgeli	5 Yıldız	200 Oda, 428 Oda
Grand Diva Otel	Yatırım Belgeli	4 Yıldız	81 Oda, 162 Yatak
Athıhan Otel	Belediye Belgeli	1.Sınıf	68 Oda, 90 Yatak
Gapel Otel	Belediye Belgeli	1.Sınıf	64 Oda, 136 Yatak
Real Konak Otel	Belediye Belgeli	1.Sınıf	56 Oda,154 Yatak
Hotel Asko	Belediye Belgeli	1.Sınıf	48 Oda, 98 Yatak
Altınbaşak Oteli	Belediye Belgeli	1.Sınıf	36 Oda, 72 Yatak
TOPLAM			1.037 Oda, 2.117 Yatak

Kaynak: Batman Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü İstatistikleri, 2016.

Tablo 5 incelendiğinde turizm işletme belgeli otellerin, birinin dört yıldızlı, ikisinin üç yıldızlı, üçünün ise iki yıldızlı otellerden oluştuğu görülmektedir. Bu otellerde toplam 404 oda ve 805 yatak kapasitesi mevcuttur. Belediye belgeli otellerin tamamı birinci sınıf tesislerdir. Belediye belgeli otellerin 352 oda ve 722 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Yatırım belgeli tesisler ise henüz faaliyete geçmemiştir. Yatırım belgesi alınmış bu tesislerin biri beş yıldızlı diğeri ise dört yıldızlıdır. Yatırımlar tamamlandığında Batman ili toplam 281 oda, 590 yatak kapasitesine daha sahip olacaktır.

Turizm endüstrisinde turistlerin turistik destinasyona ulaşırken ulaşım ve seyahat ile ilgili diğer işlemlerde turistler ile turistik hizmet sağlayıcılar arasındaki bağlantının

kurulması oldukça önemlidir. Turizm endüstrisinde bu işlevin tur operatörleri ve seyahat acentaları tarafından yerine getirdiği söylenebilir (Mısırlı, 2010: 30). Seyahat acentaları turizm endüstrisinde, potansiyel turistler olan tüketicilerle doğrudan etkileşim içinde olan ve turizm dağıtım sisteminde yer alan aracı ticari kuruluşlardır (Hacıoğlu, 2000: 43). Konaklama işletmelerinde olduğu gibi bir yörenin turizm arzı incelenirken o bölgedeki seyahat acentalarının mevcut durumu hakkında bilgi verilmesi yararlı olacaktır. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TURSAB) verilerine göre 2016 yılı Nisan ayı itibarıyla Batman ilinde 26 adet seyahat acentası bulunmaktadır. Tablo 6'da Batman ilinde faaliyet gösteren seyahat acentalarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Batman İlinde Faaliyet Gösteren Seyahat Acentaları

ACENTA ADI	GRUBU
A.K.B Turizm	A
Aeste Tourism	A
Bat-Air Turizm	A
Batman Menekşe Turizm	A
Behewi Turizm	A
Bemsinfo Turizm	A
Beykent Tourism	A
Can-Çelik Turizm	A
Cüda Turizm	A
Ercan Genç Tur	A
Ferit Turizm	A
Fsm Turizm (2.Batman Şb.)	A
Hejatur Turizm Seyahat Acentası	A
İluh Turizm	A
Kırlangıç Turizm	A
Konum Turizm	A
Malik Turizm	A
Masiva Travel	A
Masiva Travel (Batman Şb.)	A
Quick Tur Turizm	A
Ramani Turizm	A
Tekalp Turizm	A
Zenga Turizm	A
Zenga Turizm (Ziya Gökalp Şb.)	A
Zenga Turizm (Batman Şb.)	A
Terköşk Turizm	B

Kaynak: www.tursab.org.tr (Erişim Tarihi: 07.07.2016)

Batman ilinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından biri B Grup iken, diğerleri ise A Grubu seyahat acentasıdır. Ayrıca, acentaların dört tanesi şube olarak hizmet vermektedir.

BATMAN'A YÖNELİK TURİZM TALEBİ

Turizm talebi yeterli satın alma gücüne ve boş zamana sahip olup belirli bir zaman diliminde belirli bir hedef doğrultusunda turizm mal ve hizmetlerinden faydalanan ya da yararlanmak isteyen kişi ya da kişiler topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Kozak vd., 2011: 59). Turizm talebi, turist gönderen bir merkezden turist çeken başka bir merkeze yönelik olan akımdır. Turizm talebi; fiili (gerçek) talep, potansiyel talep, ertelenmiş talep biçiminde olabilmektedir (Akış Roney, 2011: 26). Fiili talep; seyahat eden ve turizm hizmetlerini kullanan turistlerden oluşmaktadır. Dolayısıyla, bir turistik yöreye ilişkin gerçekleşmiş talebi ortaya koymak, mevcut durumu anlamak ve geleceğe öngörülerde bulunmak için hayati önem taşımaktadır.

Batman ili konaklama işletmelerinde 2002-2015 yılları arasında konaklayan yerli ve yabancı turistlerin sayılarına Tablo 7'de yer verilmiştir. Veriler incelendiğinde çarpıcı bir gerçeğin ön plana çıktığı görülmektedir. 2009 yılında dönemin İç İşleri Bakanı Beşir Ata-

lay'ın başkanlığında düzenlenen "Kürt Mesalesinin Çözümü: Türkiye Modeline Doğru" adlı çalıştayla tartışılmaya başlayan ve 2010 yılında "Demokratik Açılım: Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi" olarak hayata geçirilen ve halk arasında "çözüm süreci" olarak adlandırılan süreçte (Aydın, 2014: 214-238) yaşanan gelişmelerden Batman ili turizminin ciddi anlamda etkilendiği görülmektedir. Özellikle 21 Mart 2013 Diyarbakır Nevruz Bayramı sonrasında bölgede yumuşayan hava ile birlikte (Aydın, 2014: 269) Batman ili turizm rakamlarının ciddi anlamda bir ivme kazandığı görülmektedir. Buna göre 2002-2008 yılları arasında konaklayan yerli turist sayısı inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. Diğer taraftan 2009 yılından 2012 yılına kadar konaklama yapan yerli turist sayısında ufak bir artış meydana gelmiştir. 2012 yılında yaşanan düşüşün ardından yerli turist sayısı bir önceki yıla göre dramatik bir artış göstererek 2013 yılında (yaklaşık %325) 128.752 olmuştur. 2014 yılında konaklayan yerli turist sayısı artış göstermeye devam etmiş ve 142.947 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında konaklama yapan yerli turist sayısında rekor kırılmasının ardından 2015 yılında çözüm sürecinin askıya alınmasıyla birlikte tekrar düşüşe geçmiş ve 85.776 yerli turist Batman ili otellerinde konaklama yapmıştır.

Tablo 7. Yıllara Göre Batman İli Otellerinde Konaklama Yapan Yerli ve Yabancı Turist Sayısı

Yıl	Yerli Turist Sayısı	Yabancı Turist Sayısı	Toplam
2002	49.561	1.584	51.145
2003	41.815	1.297	43.112
2004	46.503	1.129	47.632
2005	39.226	498	39.724
2006	35.247	197	35.444
2007	36.354	347	36.701
2008	43.494	509	44.003
2009	47.573	1.324	48.897
2010	55.714	585	56.299
2011	55.812	4.773	60.585
2012	39.698	1.229	40.927
2013	128.752	4.557	133.309
2014	142.947	11.230	154.177
2015	85.776	10.740	96.516

Kaynak: Batman Turizm ve Kültür İl Müdürlüğü (2002-2015) İstatistikleri

Aynı dönem içerisinde Batman ilinde konaklama yapan yabancı turist sayılarının 2002-2013 yılları arasında inişli çıkışlı bir grafik çizdiği söylenebilir. 2013 ve 2014 yıllarında yabancı turist sayısı katlanarak artış göstermiş ancak 2015 yılında çözüm sürecinin bitmesi ile birlikte yabancı turist sayısında da azalış gözlemlenmiştir.

Bir destinasyonda konaklayan toplam turist sayısının yanı sıra turistlerin hangi aylarda konakladığı da ayrıca önem taşımaktadır. Aylara göre turistlerin tesise geliş sayıları

ele incelenerek turizm talebinin yoğun ve düşük olduğu dönemler belirlenebilir. Tablo 8'de 2014-2016 yılları arası aylara göre Batman ili otellerinde konaklayan yerli ve yabancı turist sayılarına yer verilmiştir. Buna göre; 2014 yılında yerli turist sayısının en az gerçekleştiği ay 9.415 kişiyle Temmuz ayında, en yüksek turist sayısı ise 13.851 kişiyle Mayıs ayında gerçekleşmiştir. Aynı yıl içinde yabancı turist sayısı ise 520 kişiyle Ekim ayında, en yüksek turist sayısı ise 1.291 kişiyle Nisan ayında gerçekleşmiştir.

Tablo 8. 2014-2016 Yılları Arası Aylara Göre Batman İli Otellerinde Konaklayan Yerli ve Yabancı Turist Sayısı

2014	YERLİ	YABANCI	TOPLAM	2015	YERLİ	YABANCI	TOPLAM	2016	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
OCAK	11.899	978	12.877	OCAK	7.910	1.237	9.147	OCAK	5.617	147	5.764
ŞUBAT	13.203	981	14.184	ŞUBAT	7.460	1.270	8.730	ŞUBAT	6.935	103	7.038
MART	13.588	843	14.431	MART	9.437	1.446	10.883	MART	7.119	39	7.158
NİSAN	11.477	1.291	12.768	NİSAN	8.830	1.635	10.465				
MAYIS	13.851	1.280	15.131	MAYIS	9.549	1.274	10.823				
HAZİRAN	12.580	1.266	13.846	HAZİRAN	6.807	1.126	7.933				
TEMMUZ	9.415	815	10.230	TEMMUZ	6.203	1.195	7.398				
AĞUSTOS	12.157	1.010	13.167	AĞUSTOS	6.261	567	6.828				
EYLÜL	12.622	605	13.227	EYLÜL	5.357	213	5.570				
EKİM	9.872	520	10.392	EKİM	5.857	503	6.360				
KASIM	10.100	639	10.739	KASIM	5.662	230	5.892				
ARALIK	12.183	1.002	13.185	ARALIK	6.443	111	6.554				
TOPLAM	142.947	11.230	154.177		85.776	10.807	96.583		19.671	289	19.960

Kaynak: Batman Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü İstatistikleri, 2016

2015 yılında ise aylara göre turist sayılarını incelendiğinde yerli turist sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre azalan bir ivme gösterdiği, yabancı turist sayısının ise genel itibariyle artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, 2015 yılı Temmuz ayı itibariyle çözüm sürecinin rafa kaldırılması ile birlikte hem yerli hem de yabancı turist sayısında dramatik düşüşler yaşandığı anlaşılmaktadır. Özellikle 2015 Ağustos ayı ile birlikte yabancı turist sayılarında ciddi bir düşüşün baş göstermeye başladığı belirlenmiştir. Bunda birçok ülkenin vatandaşlarına Türkiye'ye gitmemeleri konusunda uyarıda bulunmalarının etkili olduğu söylenebilir (www.turizm gazetesi.com). Bazı ülkelerin

açıklamalarında doğrudan Batman ilinin adının geçmesi bu etkinin daha da artmasını sağlamıştır (www.turkey.usembassy.gov).

Tablo 9, Batman ilinde yabancı turistlerin sayısının Türkiye'de konaklayan yabancı turistler içindeki payını göstermektedir. Tablo 9 incelediğinde, Batman'da konaklayan yabancı turistlerin, Türkiye'de konaklayan yabancı turistler içindeki payının; yüzbinde bir ile yüz binde kırkyedi arasında değiştiği anlaşılmaktadır. En düşük pay 2006 yılında gerçekleşirken, alınan en yüksek pay 2014 yılında gerçekleşmiştir. 2014 yılında bu oranın yüksek olarak gözlemlenmesinin temel nedeni, bölgede barış sürecinin hâkim olması olarak gösterilebilir.

Tablo 9. Yabancı Turist Sayısı Bağlamında Batman'ın Türkiye Turizmi İçindeki Payı (Tesis Geliş Sayısı)

YILLAR	TÜRKİYE	BATMAN	ORAN
2002	9.871.594	1.584	0,00016
2003	8.991.456	1.297	0,00014
2004	10.981.763	1.129	0,00010
2005	12.952.616	498	0,00003
2006	11.896.571	197	0,00001
2007	14.794.270	347	0,00002
2008	13.647.606	509	0,00003
2009	14.388.998	1.324	0,00009
2010	17.415.364	585	0,00003
2011	19.264.058	4.773	0,00024
2012	20.481.308	1.229	0,00006
2013	21.181.668	4.557	0,00021
2014	23.609.016	11.230	0,00047

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2016.

Ören yerleri ve müzeler, turistik destinasyonların önemli kültürel çekicilikleri arasında yer almaktadırlar (Goeldner ve Ritchie 2012: 174). Ören yerleri ve müzeler bir bölgedeki önemli turizm arz kaynakları arasında yer almaktadır. Ayrıca, ören yerleri ve müzelere ilişkin ziyaretçi istatistiklerine bakılmak suretiyle o bölgedeki turizm gelişim seyri hakkında bilgi almakta mümkündür. Batman ilinde birer adet ören yeri ve müze

bulunmaktadır. Bunlar Hasankeyf Ören yeri ve Batman Müzesi'dir. Ancak Hasankeyf Ören yeri tadilat nedeniyle kapalı olduğu için sadece Batman Müzesi kontrollü ziyarete açık bulunmaktadır (www.muze.gov.tr). Batman Müzesi 2015 yılının Mayıs ayında faaliyete girmiştir. Tablo 10'da Batman Müzesi'ne aylar itibariyle gerçekleşen ziyaretçi sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Aylara Göre Batman Müzesi Ziyaretçi Sayıları

Yıl	Aylar	Ücretli	Ücretsiz	Toplam
2015	Mayıs	31	812	843
	Haziran	33	500	533
	Temmuz	37	917	954
	Ağustos	38	91	129
	Eylül	88	419	507
	Ekim	27	104	131
	Kasım	79	1605	1608
	Aralık	52	1324	1376
	Toplam	385	5772	6081
2016	Aylar	Ücretli	Ücretsiz	Toplam
	Ocak	59	235	294
	Şubat	30	493	523
	Mart	111	1386	1497
	Nisan	79	1502	1581
	Toplam	279	3.616	3.895

Kaynak: Batman Müze Müdürlüğü Arşivi (2016)

Müze giriş ücreti 5 TL olmakla birlikte öğrencilere müze alışkanlığı kazandırmak amacıyla ücretsiz olarak gezme imkânı sağlanmaktadır. Bu bağlamda müzenin henüz emekleme aşamasında olduğu ve daha çok ücretsiz ziyaretlere ev sahipliği yaptığını söylemek mümkündür.

BATMAN İLİ İÇİN SWOT ANALİZİ

SWOT analizi tekniği, işletmenin iç ve dış çevre analizini yaparken uygulaması gereken, işletmenin geleceği açısından önem taşıyan bir tekniktir. SWOT kelimesi İngilizcedeki Strengths (güçlü yönler), Weakness (zayıf yönler), Opportunities (fırsatlar), Threats (tehditler) kelimelerinin baş harflerinden üretilmiş bir kısaltmadır (Baraz, 2012: 85). Bir planlama tekniği olarak SWOT analizi turistik destinasyonlar için hazırlanan kısa veya uzun vadeli planların hazırlanmasında da yoğun olarak kullanılabilir (Türkay, 2014: 44).

Alanyazın incelendiğinde turizm alanında SWOT tekniğinin farklı amaçlarla kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmaları aşağıdaki şekilde üç farklı başlık altında incelemek

olanaklıdır:

- Bir destinasyona ait güçlü ve zayıf yanlar ile destinasyona yönelik fırsatlar ve tehditlerin belirlendiği çalışmalar (Durgun, 2007; Şahin ve Yılmaz, 2009; Sabbağ, 2011; Gök ve Tuna, 2013; Durgun Kaygısız vd., 2016),
 - Bir bölgedeki spesifik bir turizm çeşidine ilişkin güçlü ve zayıf yönleri ile o turizm çeşidine ilişkin fırsat ve tehditlerin ortaya koyulmaya çalışıldığı çalışmalar (Arpacı vd., 2012; Kızılaslan ve Ünal, 2014; İbret vd., 2015; Özşahin, 2015; Akbulak, 2016),
 - Bir bölgeye ilişkin turizm planlaması (stratejik plan, master plan vb.) çalışmaları sırasında mevcut durumu ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar (Mersin İli Turizm Master Planı 2010, 2016; Karahan ve Çakır, 2011; Kara ve Aydemir, 2013; Tanrınr vd., 2013; Yüce ve Genç, 2013).
- Çalışmada Batman ili turizmüne yönelik güçlü ve zayıf yanlar ile Batman ili turizmüne yönelik fırsatlar ve tehditler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle alanyazında destinasyonlara yönelik SWOT analizinin gerçek-

leştirildiği çalışmalar incelenmiştir. Buna göre, çalışmalarda genellikle illerin turizmi SWOT tekniği ile analizi, anket tekniği ile yerel idarecilerden, turizm eğitimcilerinden, turizm sektörü yöneticilerinden toplanan veriler üzerine inşa edilmiştir (Durgun, 2007; Şahin ve Yılmaz, 2009; Sabbağ, 2011; Gök ve Tuna, 2013; Durgun Kaygısız vd., 2016). Bu çalışmada ise Batman ili turizminin SWOT

analizi, Batman ilinin mevcut turizm arz kaynakları ile turizm talebi ele alınmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Batman ili turizmine ilişkin mevcut durum detaylı bir şekilde irdeyerek il turizminin güçlü ve zayıf yanları ile il turizmine yönelik fırsat ve tehditler belirlenmeye çalışılmıştır. Batman ili turizmine ilişkin geliştirilen SWOT analizine Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. Batman İli Turizmine Ait SWOT Analizi

Güçlü Yönleri

- Diyarbakır, Mardin, Bitlis, Siirt, Şırnak gibi doğal, tarihi ve kültürel açıdan zengin şehirlere yakın olması,
- Güneydoğu Anadolu (GAP) tur programlarında geçiş güzergâhında bulunması,
- Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması,
- Türkiye'de başka hiçbir şehrin sahip olmadığı "petrol" temasının turistik ürüne dönüştürülebilme potansiyeline sahip olması
- Batman ve Garzan Çayları ve Dicle Nehri gibi önemli su kaynaklarına sahip olması
- Farklı kültürleri bünyesinde barındırıyor olması
- Alternatif turizm türlerine ev sahipliği yapacak potansiyele sahip olması
- Hasankeyf gibi başlı başına turistik çekim merkezi olabilecek bir ilçeyi sınırları içerisinde barındırıyor olması
- Havalimanının şehir merkezine yakın konumda olması
- Havalimanının tüm yıl boyunca aktif olarak kullanılıyor olması
- Türkiye'nin en eski demiryolu hatlarından birinin şehir merkezinden geçiyor olması
- Batman'ın coğrafi olarak Türkiye'nin güney sınırındaki ülkelere yakın olması
- Türkiye'nin güney sınırındaki ülkelere karayolu ile ulaşım imkânının varlığı
- İl genelinde birçok farklı etkinliğin düzenlenmesi
- İl genelinde konaklama ve seyahat işletmelerinin varlığı

Zayıf Yönleri

- Yerel halkın turizm bilincinin yeterince gelişmemiş olması
- Eğlence ve alışveriş imkânlarının kısıtlı olması
- Batman ili turizmine ilişkin bilimsel çalışmaların yetersizliği
- Tarihi, doğal ve kültürel çekiciliklerinin sadece potansiyelde kalması, bunların turistik ürüne dönüştürülememesi
- Batman'a özgü nitelikli turistik hediyelik eşyaların bulunmaması
- Kent kültürünün gelişim aşamasında olması
- "Petrol" temasının turistik ürüne dönüştürülemiyor olması ve kent marka kimliği açısından kullanılamıyor olması
- İl sınırlarından geçen su kaynaklarının turistik etkin bir şekilde değerlendirilemiyor olması
- İl genelinde milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiat koruma alanlarına sahip olunmaması
- Yeterli düzeyde yeşil alana sahip olmaması,
- En önemli turistik çekim merkezi olan Hasankeyf'in turizm yatırımları açısından gelişmemiş olması

- Demiryolu ağının yeterince kullanılmıyor olması ve tarihi potansiyelinin değerlendirilemiyor olması
- Etkinliklere katılımın yerel düzeyle sınırlı kalması ve turistik açıdan önem arz edecek düzeyde olmaması
- Kentteki seyahat acentalarının sadece belli işlevleri yerine getiriyor olması,
- Büyük ölçekli, ulusal ya da uluslararası zincir konaklama işletmelerine sahip olmaması,
- İl genelinde kongre, fuar ve toplantıların düzenlenebileceği alanların eksik olması,
- Konaklama işletmeleri ve seyahat acentalarının şehir merkezinde yoğunlaşmış olması,
- Güvenlik nedeniyle turizm talebinde istikrarın yakalanamamış olması
- Yabancı turizm talebinin inişli çıkışlı bir grafik çiziyor olması
- Batman ili turizminin Türkiye turizminden aldığı payın düşük olması
- İl genelinde müze ve ören sayısının kısıtlı olması
- Kentte çevre temizliği konusunda sıkıntılar yaşanıyor olması
- Konaklama süresini uzatacak turistik ürün ve aktivite yelpazesinin dar olması
- İl genelinde alt ve üst yapı çalışmalarının devam ediyor olması
- Kurumlar arası iletişim ve koordinasyon eksikliği

Fırsatlar

- Hasankeyf'in sular altında kalacak olmasından dolayı yerel ve merkezi yönetimler düzeyinde turizme yönelik çeşitli önlemlerin alınıyor olması
- İlısu barajı su tuttuktan sonra Hasankeyf genelinde su temelli turistik aktivitelerin gelişme potansiyelinin bulunması
- Havayolu aracılığıyla Türkiye'nin önemli merkezlerine ulaşılacak potansiyele sahip olması
- İl genelinde düzenlenen etkinliklerin gelecekte önemli etkinliklere dönüşebilecek ve kurumsallaşacak potansiyele sahip olması
- Şehir merkezinde turizm yatırımlarının giderek artıyor olması
- Yerel yöneticilerin, Batman'da turizmin geliştirilmesi konusunda istekli olmaları,
- Batman Üniversitesi bünyesinde turizm alanında lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim veriliyor olması
- Türkiye ve dünya genelinde alternatif turizm türlerine yönelik talebin artıyor olması
- Batman'a 100 km uzaklıkta uluslararası nitelikte bir havalimanının (Diyarbakır) bulunuyor olması
- Batman ilinin, Batman filmi ve Batman çizgi roman karakteri ile aynı adı taşıyor olmasının, Batman çizgi roman karakterini bilen kişilerde (özellikle yabancılarda) merak uyandırması
- İl genelinde genç nüfus oranının yüksek olması, turizm sektöründe yaratılacak istihdam olanakları bakımından potansiyel oluşturması
- Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te "GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi" başlıklı bölümde Batman iline yer verilmiş olması

Tehditler

- İlin en önemli turistik çekim merkezi olan Hasankeyf'in önemli bir kısmının sular altında kalacak olması
- Türkiye'nin güney sınırındaki ülkelerde var olan savaş ortamından dolayı ortaya çıkan güvenlik endişesi
- Çözüm sürecinin sona ermiş olmasına bağlı olarak bölgede ciddi anlamda güvenlik sorununun yaşanıyor olması
- Yabancı ziyaretçilerin önemli çoğunluğunun tek bir pazardan (Irak) geliyor olması
- Birçok ülkenin güvenlik nedeniyle Batman'ı gidilmesi riskli iller arasında göstermesi
- Batman'da turizmin gelişmesi durumunda, yerel halkın turizme ve turiste yönelik tutumlarının ne olacağını bilinmiyor olması
- Türkiye genelinde turizm sektöründe 2016 yılı itibariyle daralma yaşanmaya başlamış olması
- İl genelinde turizmin gelişimini öngören bütüncül bir planın bulunmaması
- Kentin güvenlik nedeniyle turistik imajının zayıf olması

Batman ili turizmine ilişkin SWOT analizi incelendiğinde güçlü yönler arasında kentin ulaşılabilirliği ve Batman'ın sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi çekicilikleri ön plana çıkmaktadır. İl turizminin zayıf yönleri arasında; ili potansiyelinin turizm açısından değerlendirilememesi, yatırım konusunda eksikliklerin olması, turizm bilincinin gelişmemiş olması ve alt/üst yapı ve çevre sorunları göze çarpmaktadır. Kent turizmine yönelik fırsatlar; turizm yatırımlarının artması ve ulaşım ile ilgili gelişmelerin yaşanması olarak sıralanabilir. Batman ili turizmini tehdit eden unsurlar arasında ise; Batman'ın en önemli turistik çekim merkezi Hasankeyf'in sular altında kalacak olması, kente ilişkin turizm planının bulunmaması ve güvenlik sorunları yer almaktadır. Söz konusu sorunlar, Türkiye'nin güney sınırındaki ülkelerde var olan savaş ortamı ve çözüm süreci sonrası bölgede yaşanan terör olaylarından dolayı güvenlik kaygısının yüksek olması ve bu durumun turizmin gelişimine engel olması şeklinde sıralanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm faaliyeti, turizm olayının gerçekleştiği destinasyonlar üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bu etkiler, kimi zaman olumlu kimi zaman da olumsuz etkiler şeklinde gerçekleşmektedir. Bir turistik destinasyonda,

turizmin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve olumlu etkilerden en yüksek düzeyde fayda sağlanabilmesi o turistik destinasyonda turizmin göstermiş olduğu gelişimin incelenmesi ile mümkün olabilmektedir. Buna ek olarak, bir turistik destinasyonda, mevcut durumun analiz edilmesi ve ileriye dönük tahminlerin yapılabilmesi için o destinasyonun sistemli bir şekilde SWOT analizinin yapılması oldukça yararlıdır. Bu çalışmada, Batman ili turizminin göstermiş olduğu gelişim ve Batman ilinin SWOT analizi ikincil veri kaynakları kullanılarak irdelenmiştir.

Batman ili turizminin göstermiş olduğu gelişim, turizm arzı ve turizm talebi olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır. Bu kapsamda Batman'a yönelik turizm talebi incelendiğinde, talebin inişli çıkışlı bir seyir izlediği anlaşılmaktadır. Şöyle ki, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çatışmasızlığın tesis edilmesiyle turist sayısında artış olduğu gözlemlenirken, çatışmaların başlamasıyla turist sayısında azalma yaşanmıştır. Batman ilindeki turizm hareketleri de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bu durumdan doğrudan etkilenmiştir.

Batman ilinin turizmi arzı; çekicilikler, ulaşılabilirlik, imaj, turizm işletmeleri ve etkinlikler bağlamında beş başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar genel olarak değerlendirildiğinde, Batman'ın turizm çekicilikleri

bakımından zengin olduğu, ancak söz konusu çekiciliklerin turistik ürüne dönüştürülmesinde sıkıntılar yaşandığı söylenebilir. Örneğin, Batman ilindeki su kaynakları turizm çekiciliği açısından bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyel, su temelli turistik ürüne dönüştürülemez. Örneğin Batman Çayı ve Garzan Çayı ile Dicle Nehrinde akarsuya dayalı hiçbir turizm aktivitesi bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, Batman ilinin turizm işletmelerinin, nitelik ve nicelik bakımından yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Öyle ki, Batman ili turistik yatak sayısı bakımından Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde beşinci sıradadır. Ayrıca Batman ilinde ulusal ya da uluslararası bir otel zinciri de bulunmamaktadır.

Batman ilinde her yıl düzenli olarak toplam 10 adet etkinlik yapılmaktadır. Ancak bu etkinliklerin ulusal veya uluslararası bilinirliği düşük düzeydedir. Ulaşım olanakları bakımından ise Batman ilinin ulaşılabilirlik konusunda büyük sıkıntılarının bulunmadığı söylenebilir. Ancak gerek karayolu gerekse havayolu olanaklarının geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi il turizminin geliştirilmesi açısından yararlı olacaktır. Turizm arzını oluşturan tüm bu unsurlar Batman ilinin turistik imajını da doğrudan etkilemektedir.

Çalışmada arz ve talep yönlü değerlendirmeden sonra, Batman ili turizmi için bir SWOT analizi de yapılmıştır. SWOT analizine ilişkin bulgular, Batman'da ileriye dönük turizm planlaması çabalarında yol gösterici olması bakımından önemlidir. Bu bağlamda il turizminin güçlü yönlerinin başında, ilin doğal ve kültürel çekiciliklere sahip olması ve GAP kültür turu programları içerisinde yer alması gelmektedir. Zayıf yönler değerlendirildiğinde ise, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşanan güvenlik sorunları, yerel halkın turizme yönelik bilincinin zayıf olması, doğal ve kültürel çekiciliklerin potansiyelde kalıp turistik ürün ve aktivitelere dönüştürülememesidir. Fırsat ve tehditler noktasında ise, Batman'ın 2023 Turizm Stratejisi'nde GAP

Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi içerisinde yer alması bir fırsatken; bölgedeki terör olayları ve Hasankeyf'in sular altında kalacak olması birer tehdit olarak değerlendirilebilir.

Turizm, şüphesiz yarattığı olumlu ekonomik etkiler ile gerek Batman ilinin gerekse Güneydoğu Anadolu bölgesinin kalkınmasında önemli bir rol oynama potansiyeline sahiptir. Bu nedenle Batman ili turizmi ile ilgili tüm paydaşların, ilin turizminin zayıf yönlerini en aza indirmeye dönük uygulamalar geliştirmek için bir araya gelmeleri gerekmektedir. Öte yandan, dış çevredeki olası tehditlere karşı da bu tehditler ortaya çıkmadan önce proaktif tedbirler alınmalıdır. Tüm bu uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için Batman ilinde bir turizm örgütlenmesi hayata geçirilmelidir. Bu örgütlenme, platform tipinde bir çatı örgütlenmesi olmalı ve turizm ile ilgili tüm paydaşlardan (kamu, özel sektör, yerel halk ve STK'lar) temsilciler yer almalıdır. Platform, il turizmine ilişkin güçlü yönlerin değerlendirilmesi, zayıf yönlerin geliştirilmesi, fırsatların değerlendirilmesi, tehditlerin ise bertaraf edilmesinde rol oynamalıdır.

Turizm araştırmaları bakımından Batman ilinin henüz bakir bir araştırma alanı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bölgedeki üniversitelerin ve turizm bölümlerindeki araştırmacıların Batman ili turizmine yönelik araştırmalara ağırlık vermeleri yararlı olacaktır. Örneğin yerel halkın il turizminin gelişimine yönelik sosyal, kültürel, çevresel ve ekonomik bakış açısının belirlenmesi söz konusu çalışmalardan biri olabilir. Bu tür çalışmaların yapılması, Batman ili turizminin geliştirilmesine ilişkin oluşturulabilecek çatı örgütünün karar alma süreçlerine de katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahipaşaoğlu, H. S. ve Arıkan, İ. (2003). Seyahat İşletmeleri Yönetimi ve Ulaştırma Sistemleri. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Akbulak, C. (2016). Ardahan İlinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Sayısallaştırılmış Swot Analizi İle Değerlendirilme-

- si. *Humanitas*, 4(7), 1-30.
- Akış Roney, S.(2011). *Turizm Bir Sistemin Analizi*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Arpacı, Ö., Zengin, B. ve Batman, O. (2012). Karamanın Mağara Turizmi Potansiyeli ve Turizm Açısından Kullanılabilirliği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14 (23): 59-64, 2012.
- Aydın, N. (2014). *Türkiye’de Kürt Sorununu Çözüm Sürecinde Algının Yeniden İnşası*. (Basılmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Baraz, A. B. (2012). İç Çevre Analizi (İçinde: *Stratejik Yönetim- I*, Ed. Deniz Taşçı, İ. Cemal Ulukan). Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Çakıcı, C., Mercan, O. ve Harman, S. (2006). Sayılarla Çanakkale turizminin değerlendirilmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 113-135.
- Durgun Kaygısız, A., Ongun, U. ve Gövdere, B. (2016). Burdur İli Turizm Stratejisinin Belirlenmesi: Swot AHP Uygulaması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİB Dergisi*, NİSAN 2016, 11(1), 157- 185.
- Durgun, A.(2007). Isparta turizminin SWOT analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3/5.
- Ekin, Y. (2011). *Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivali’nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma*. (Basılmamış Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Eren, D., Limon, H. Ve Karakuş, Y. (2011). Nevşehir Turizminin İstatistiksel Olarak Değerlendirilmesi (1982-2011). 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu, 16-19 Kasım 2011, Nevşehir. 353-374.
- Getz, D. (2007). *Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Getz, D. (2008). *Event Tourism: Definition, Evolution, and Research*. *Tourism Management*, 29(3), 403-428.
- Goeldner, C. R. ve Ritchie, J. B. (2009). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Wiley
- Gök, A. ve Tuna, H. (2013). Turizm Pazarlaması Açısından Malatya İlinin Potansiyelinin Belirlenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15 (24): 1-11.
- Hacıoğlu, N. (2000). *Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü*. Vipaş A.Ş.: Bursa.
- İbret, B. Ü., Aydınöz, D. Ve Uğurlu, M. (2015). Kastamonu Şehrinde Kültür Ve İnanç Turizmi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 32, 239-269.
- Kara, S. ve Aydemir, Y. (2013). Artvin İlinde Doğa Turizm Master Planı 2013-2023.
- Karadeniz, E. , Kadir, S.Y. ve Önal, Y. B. (2007). Seçilmiş paydaşların SWOT yöntemiyle Türk turizm yatırımlarını değerlendirmesine yönelik bir pilot çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18 (2), 195-205.
- Karahan, F. ve Çakır, E. (2011). *Uzundere Turizm Master Planı: Vizyon 2023*.
- Kızılaslan, N. ve Ünal, T. (2014). Tokat İlinin Ekoturizm/Kırsal Turizm Potansiyeli ve SWOT Analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi* 9: 45-61
- Kozak, N., Kozak, A. M. ve Kozak, M. (2011). *Genel Turizm İlkeler- Kavramlar*. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Mısırlı, İ. (2010). *Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Olalı, H. (1990). *Turizm Politikası ve Planlaması*. Yön Ajans: İstanbul.
- Öncül, N. ve Alpaslan, N. (2014). Batman İli Gültepe Mahallesi Yeraltı Yapısının Sismik Ve Elektrik Özdirenç Yöntemleri İle İncelenmesi. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*; Cilt 4 Sayı 1, 31-51.
- Özşahin, E. (2015). Hatay İlinde Macera Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi. *Turkish Studies*. 10(2): 749-772.

- Sabbağ, Ç. (2011). Adıyaman Turizminin Güçlü, Zayıf Yönleri İle Fırsat Ve Tehditlerine İlişkin Turizm İşletme Yöneticilerinin Değerlendirmeleri. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7): 206-222.
- Shone, A. ve Parry, B. (2004). Successful Event Management: A Practical Handbook. Cengage Learning EMEA.
- Şahin, K. ve Yılmaz, A. (2009). Samsun İlinde Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm Arzı ve Planlanması. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(7): 218-231.
- Tanrımur, B., Sağlam, Ö. ve Gürel, G. (2013). Samsun Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023.
- Türkay, O. (2014). Destinasyon Yönetimi: Yönetim Bilim Bakış Açısıyla İşlevler, Yaklaşımlar ve Araçlar. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Usta, Ö. (2012). Turizm: Genel ve Yapısal Yaklaşım. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2016). İşletmelerde Stratejik Yönetim. Beta Yayıncılık: İstanbul.
- Yosmaoğlu, N. ve Engin, F. (2002), Düzce İl Gelişim Planı, Düzce.
- Yüce, T. ve Genç, G. (2013). Ordu İli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023.
- İnternet Kaynakçası**
- Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi 2002-2014. <http://www.batmankulturturizm.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 18.08.2016)
- Batman Müze Müdürlüğü Arşivi, 2016. <http://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/batman-muzesi> (Erişim Tarihi: 06.06.2016)
- http://turkey.usembassy.gov/sm_040116.html (Erişim Tarihi: 17.08.2016)
- <http://www.batman.bel.tr/Content.aspx?Page=Tarihce> (Erişim Tarihi: 17.08.2016)
- <http://www.batman.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.07.2016).
- [http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Batman_icdr2013\(1\).pdf](http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/Batman_icdr2013(1).pdf) (Erişim Tarihi: 19.08.2016)
- <http://www.kulturportali.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.07.2016).
- http://www.kurtalan.gov.tr/default_b0.aspx?content=1044 Erişim: (Erişim Tarihi: 06.06.2016)
- <http://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/hasankeyf-orenyeri> (Erişim Tarihi: 06.06.2016)
- <http://www.tcdd.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11.07.2016).
- <http://www.tofedbilet.com/> (Erişim Tarihi: 15.07.2016).
- <http://www.turizm gazetesesi.com/news.aspx?id=78498> (Erişim Tarihi: 06.07.2016)
- <http://www.turkishairlines.com/tr-tr/> (Erişim Tarihi: 06.07.2016)
- <http://www.tursab.org.tr/tr/seyahat-acentalari/seyahat-acentasi-arama?sayfa=2> (Erişim Tarihi: 07.07.2016)
- <https://www.flypgs.com/> (Erişim Tarihi: 08.07.2016)
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2016. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9851/turizm-istatistikleri.html> (Erişim Tarihi: 10.07.2016).
- Mersin İli Turizm Master Planı 2010 (2016). <http://www.mersinkulturturizm.gov.tr/Eklenti/9738,arastirmaraporupdf.pdf?0> (Erişim Tarihi: 20.08.2016)

